

Wanda Roszkowska

Kontakty IBL z uczonymi włoskimi

Biuletyn Polonistyczny 23/1-2 (75-76), 216-220

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

6. Sprawy organizacyjne
7. Nadanie stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych mgr mgr:
 - a) Henrykowi Michalskiemu
 - b) Józefowi Pałce
 - c) Hieronimowi Chojnackiemu
 - d) Oskarowi Czarnikowi
8. Wolne wnioski.

KONTAKTY IBL Z UCZONYMI WŁOSKIMI

Literatura i kultura dawnej Polski

Przedstawiony tu obraz jest wycinkiem rozleglejszej panoramy. Staropolszczyzna i Oświecenie są przedmiotem badań wielu uczonych, którzy zainteresowania kulturą włoską przejęli po swych mistrzach (R. Pollaku, M. Brahmaerze, G. Maverze, H. Baryczu - A. Sajkowski, I. Mamczarz, S. Graciotti, R. Picchio, K. Targosz), wynieśli je ze środowiska naukowego, jak T. Ulewicz, A. Szweykowska czy wspomniana już Karolina Targosz, albo zwrócili się w ich stronę pod naporem uprawianej problematyki, jak J. Rytel, J. Sokołowska, J. Ślaski, M. Klimowicz, z młodszych - A. Litwornia, A. Kapłon. Wyróśli też uczniowie uczniów (S. Bucciarelli, P. Marchesani). Nie wymieniając wszystkich, trudno nie wspomnieć Bronisława Bilińskiego, autora wielu prac z dziedziny historii kultury i antyku, a także inspiratora i organizatora rzymskich Conferenze w Stacji PAN przy Vicolo Doria 2.

Wymierność kontaktów staropolan z IBL wyraża się w pobytach pracowników IBL we Włoszech, często na zasadzie wymienności. Datują się one od lat 60-ych. Przybierając różne formy organizacyjne, stały się początkiem współpracy z polonistami - i nie tylko polonistami - włoskimi. Inną formą stały się wykłady we Włoszech, seminaria, odczyty, a wreszcie w najdojrzałszej postaci wyraziły się w udziale grupy historyków staropolskiej literatury i kultury w zjazdach naukowych we Włoszech, a także w spotkaniach organizowanych na przemian u nas i w Italii. Za przełomowy w tym względzie należy uznać fakt wejścia w ściślejsze

związki z wenecką Fondazione Giorgio Cini poprzez partycypację w Convegni (zjazdy interdyscyplinarne humanistów włoskich i polskich poświęcone w zasadzie historii kultury weneckiej, ale nie ograniczające pedantycznie zakresu), odbywające się od 1974 r. Ramę organizacyjną stworzyła tu Polska Akademia Nauk, a ściśle - Komitet Nauk o Sztuce oraz Instytut Sztuki PAN. Wspomnieć należy inicjatywę prof. Janusza Pelca z Instytutu Badań Literackich, jak i historyków sztuki: doc. Jerzego Kowalczyka, doc. Stanisława Mossakowskiego, a ze strony włoskiej - prof. Sante Graciotiego. Plonem tych spotkań są wspomniane przez Wojciecha Jekiela¹ książki zjazdowe.

Profil zainteresowań naukowych wynika z warsztatów indywidualnych. Najwyraźniej przejawia się domena historii teatru, z czasem pojawiły się problemy teoretyczne, estetyka, zagadnienia genologiczne, emblematyka, ikonologia.

Wyjazdy naukowe do Włoch

Doc. Wanda Roszkowska (trzymiesięczne stypendium wymienne, 1959) spożytkowała swój pobyt we Florencji i w Rzymie na kwerendę dotyczącą XVII-wiecznej komedii włoskiej; badania w Archivio di Stato (Mediceo) we Florencji służyły zdobyciu materiału do historii polskiego teatru dworskiego (doniesienia agentów włoskich); zapoznała się z bieżącą literaturą włoską przedmiotu, w tym komedii dell'arte. Drugi, półroczny wyjazd (stypendium W. Roehr z PAN) w latach 1962-1963 pozwolił na opracowanie rzymskiego teatru Marii Kazimiery Sobieskiej (1702-1714). Wynikiem był odczyt w serii Conferenze Stacji Rzymskiej PAN. "Il teatro romano di Maria Casimira" w kwietniu 1963. Materiał dotyczący polskich członków rzymskiej Akademii "Arcadia" ogłosił "Pamiętnik Literacki" (z. 1/1965). Do teatru Sobieskich powróciła autorka w "Arkadyjskim teatrze Marysieńki i Aleksandra Sobieskich" w 1977 r., (wydał w programie specjalnym Uniwersytet Wrocławski, z okazji prawyświetlenia opery D. Scarlattiego-C.S. Capecego, "Tetyda na Skyros").

Prof. Julian Lewański (pobyt trzymiesięczny na zaproszenie stroy włoskiej w 1970 r.) prowadził seminarium w Scuola Normale Superiore w Pizie: Il teatro polacco del Rinascimento nel quadro europeo.

Doc. Tadeusz Bieńkowski podczas miesięcznego pobytu na stypendium rządu włoskiego w 1972 r. przeprowadził kwerendę do dwóch problemów: recepcji kultury antycznej w Polsce i teatru staropolskiego.

Pobyty pracowników naukowych z Włoch w Polsce

Jako stypendysta IBL PAN dr Michele A. Feo (Scuola Normale Superiore, Piza) pracował w 1972 r. w Polsce nad "Początkami i pochodzeniem polskiego teatru laickiego i związkami z humanistycznym teatrem włoskim (komedia elegijna)". Przebywając wcześniej (w 1969 r.) w Polsce dr Anna Panicali (Urbino-Verona) nawiązała współpracę z prof. Lewańskim, zajmując się twórczością dramatyczną V. Puccitellego (zob. "Pamiętnik Teatralny" 1969, z. 4, oraz odrębne studium wydane we Włoszech).

Współpraca z Fondazione Giorgio Cini w Wenecji

Oprócz udziału we wspomnianych sympozjach trzeba wymienić także inne zakresy współpracy, tj. organizowane przez Fundację Kursy Historii Teatru Europejskiego (Corso Internazionale della Storia del Teatro Europeo). Prof. Lewański uczestniczył w dwóch takich imprezach jako referent: w r. 1964 wygłosił wykład "Teatro medievale polacco", w 1966 zaś - "Teatro barocco polacco". Fundacja Cini przygotowuje edycje tekstów teatralnych, tzw. "Argumentów komedii dell'arte na dworze Augusta III, 1748-1756", odkrytych w Dreźnie przez prof. Mieczysława Klimowicza (przy współpracy edytorskiej doc. Wandy Roszkowskiej), co stanowiło przedmiot referatu na III Convegno di Studi: "Commedia dell'arte à Varsovie et son influence sur le développement du théâtre national polonais", Firenze 1973).

IV Convegno di Studi. Barocco fra Italia e Polonia, Warszawa, 14-18 października 1974. Referaty pracowników IBL: doc. H. Dziechcińska, "Quelques remarques sur la caricature dans les pamphlets polonais du XVIe et du XVIIe siècles"; doc. T. Michałowska, "Les inspirations italiennes dans la poésie polonaise du XVIIe siècle"; doc. B. Otwinowska, "L'éloge - une délicieuse invention de la poésie d'esprit au XVIIe siècle"; prof. J. Pelc, "Les métamorphoses de l'emblématique et de l'iconologie à l'époque du Baroque"; doc. W. Roszkowska, "Le

componenti italiane nella cultura teatrale polacca nel Seicento (la commedia all'improvviso)".

V Convegno di Studi. Italia, Venezia e Polonia tra Medio Evo e Età Moderna, Wenecja, 7-10 listopada 1977. Doc. H. Dziechcińska, "Portraits littéraires panégyriques de la Renaissance en Pologne face à l'héritage de l'antiquité et la civilisation de l'époque; doc. T. Michałowska, "Les idées néoplatoniques et horacianistes dans la théorie littéraire et dans la poésie en Pologne au XVe et au XVIe siècle".

Udział w innych sympozjach

W związku z Rokiem Ariosta Wydział I PAN wydelegował doc. W. Roszkowską na Convegno Internazionale "Ludovico Ariosto", Roma - Lucca - Castelnuovo di Garfagnana - Reggio Emilia - Ferrara, 27 września - 5 października 1974, zorganizowane przez Accademia Dei Lincei. Z inicjatywy włoskiej Instytut Badań Literackich przy współpracy Włoskiego Instytutu Kultury w Warszawie zorganizował Spotkanie ku czci autora "Orlanda szalonego" w dniu 17 kwietnia 1975 w Warszawie. Na zaproszenie włoskie doc. W. Roszkowska uczestniczyła w zamykającym Rok Ariosta sympozjum "Società e cultura al tempo di Ludovico Ariosto", Reggio Emilia - Ferrara, 22-26 października 1975².

Prof. J. Lewański wystąpił jako współorganizator i referent w Convegno di Studi w San Severino, 11-12 września 1976, dedykowanym poecie V. Puccitellemu, sekretarzowi Władysława IV, i jego epoce. Tytuł wystąpienia J. Lewańskiego: "V. Puccitelli e la sua attività artistica". Materiały Convegno (z udziałem A. Szweykowskiej, A. Manikowskiego, E. Żwirzkowskiej, T. Piersiaka) ukażą się w "Miscellanea Settempedana", t. II. W rewanżu Instytut Badań Literackich zaprosił włoskich historyków z San Severino na sesję w Warszawie w dniach 4-5 kwietnia 1977, "V. Puccitelli e la sua opera", zorganizowaną przy udziale Włoskiego Instytutu Kultury.

Prof. Lewański nawiązał współpracę z periodycznymi Spotkaniami Muzycznymi (Incontri con la musica polacca e italiana), urządzanymi przemiennie w Bolonii i w Polsce. Na Incontro VI, Toruń 1973, referował problematykę gestyki w dramacie liturgicznym w kontekście muzyki.

W Bolonii (Incontro VII) wygłosił referat nt. "Gli origini dell'opera polacca nel Settecento".

Na Konferencji Pracowni Oświecenia "Ignacy Krasicki. W 200 rocznicę wydania »Bajek« i »Satyr«" w Warszawie, 21-22 kwietnia 1979, prof. Sante Graciotti mówił o "Świecie lirycznym Krasickiego". Uczony ten zapowiedział swój udział w konferencji poświęconej Stanisławowi Herakliuszowi Lubomirskiemu organizowanej przez Instytut Badań Literackich i Instytut Sztuki PAN w dniach 17-19 października 1979 w Warszawie.

¹ Zob. BP, z. 4/1979 (74), s.

² Relację o tych sympozjach zamieścił "Biuletyn Polonistyczny" z. 3/1976 (51).

Doc. dr hab. Wanda Roszkowska

KONFERENCJE NAUKOWE

SESJE NAUKOWE UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO ORGANIZOWANE PRZEZ INSTYTUT LITERATURY POLSKIEJ, INSTYTUT ROMANISTYKI I OŚRODEK KULTURY FRANCUSKIEJ

W roku 1978 obchodzono jubileusz dziesięciolecia wymiany naukowej między Instytutami Literatury Polskiej i Romańskiej Uniwersytetu Warszawskiego a ośrodkami akademickimi Francji i Belgii. W okresie tym odbywały się liczne sesje naukowe (i imprezy towarzyszące), których celem było zacieśnienie związków literackich i kulturowych polsko-francuskich. Przygotowane z dużą starannością przez Ośrodek Kultury Francuskiej, imprezy te cieszyły się zasłużonym uznaniem w środowiskach naukowych. Materiały z poszczególnych sesji, na których spotykali się wybitni specjaliści z kraju i zagranicy, były publikowane m.in. w "Les